

تحولات سالخوردگی جمعیت در ایران

مطالعه جمعیت‌شناختی جمعیت سالخورده کشور در ۱۰ سال گذشته و
پیش‌بینی روند آن تا افق ۱۴۰۴

تألیف:

بهمنار پوری کور عباسلو

سرشناسه	نوری کورعباسلو، بهناز، ۱۳۶۲ -
عنوان و نام پدیدآور	تحولات سالخورده‌گی جمعیت در ایران: مطالعه جمعیت‌شناختی جمعیت سالخورده کشور در ۱۰ سال گذشته و پیش‌بینی روند آن تا افق ۱۴۰۴ / تألیف بهناز نوری کورعباسلو.
مشخصات نشر	تهران: انتشارات عمارت، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۱۳۳ ص:، مصوره، جدول.
شابک	978-600-8128-14-4
وضعیت فهرست‌نویسی	فہپا
عنوان دیگر	مطالعه جمعیت‌شناختی جمعیت سالخورده کشور در ۱۰ سال گذشته و پیش‌بینی روند آن تا افق ۱۴۰۴
موضوع	ایران - جمعیت
موضوع	جمعیت - پیری
موضوع	Population aging
موضوع	پیری - ایران
موضوع	Aging -- Iran
موضوع	جمعیت - تحول و تغییر - ایران
موضوع	Demographic transition -- Iran
موضوع	جمعیت - آینده‌نگری - ایران
موضوع	Population forecasting -- Iran
موضوع	Iran -- Population
رده‌بندی کنگره	HB ۲۰۹۶/۲/۱۱۱۱۱۳۹۵
رده‌بندی دیویی	۳۰۲۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۲۲۶۹

تحولات و تحولات جمعیت در ایران

(مطالعه جمعیت‌شناختی جمعیت سالخورده کشور در ۱۰ سال گذشته و پیش‌بینی روند آن تا افق ۱۴۰۴)

تألیف:	بهناز نوری کورعباسلو
ناشر:	انتشارات عمارت
نوبت چاپ:	اول / ۱۳۹۵
تیراژ:	۱۰۰۰ نسخه
حروفچینی:	موسسه مهراد
لیتوگرافی:	باختر
چاپخانه:	مهر
محرافی:	مهر
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۸۱۲۸-۱۴-۴
قیمت:	۱۱۰۰۰۰ ریال

کلیه حقوق این اثر برای انتشارات عمارت محفوظ است.

انتشارات عمارت: خیابان انقلاب - ابتدای خیابان فخررازی

پلاک ۸۵ - واحد ۷ - تلفن: ۶۶۴۱۱۷۲۰ - ۶۶۳۸۸۵۱۶

فهرست مطالب

۱۱	چکیده.....
۱۱	چکیده :
۱۳	فصل اول - کلیات تحقیق.....
۱۴	مقدمه:
۱۵	۱-۲ بیان مسأله (تشریح موضوع تحقیق).....
۱۸	۱-۳ اهمیت و ضرورت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن.....
۲۲	۱-۴-۱ غذای کلی :
۲۲	۱-۴-۲ غذای جزئی.....
۲۲	۱-۵ سؤالات یا فرضیه ها : پژوهشی.....
۲۳	۱-۶ تعریف عملیاتی متغیرها و راه های مورد استفاده:
۲۷	۱-۷-۱ قلمرو تحقیق :
۲۷	۱-۷-۱-۱ قلمرو زمانی تحقیق:
۲۸	۱-۷-۱-۲ قلمرو مکانی تحقیق.....
۲۹	فصل ۲- پیشینه تحقیق.....
۳۰	مقدمه :
۳۱	۲-۱ تعریف موضوع سالخوردگی از دیدگاه های مختلف.....
۳۵	۲-۲ سالخوردگی جمعیت وعوامل موثر بر آن.....
۳۶	جدول شماره ی ۱: برآورد میزان باروری کل در سالهای ۵-۱۰-۱۱.....
۳۶	جدول شماره ی ۲: میزان مرگ ومیر نوزادان (اطفال کمتر از یک سال) سرشماریهای (۸۵ - ۱۳۵۵).....
۳۷	۲-۳ چهار چوب نظری پژوهش.....
۴۶	۲. نظریه پیرشدن سلولی.....
۴۶	ب- نظریه های روان شناختی :
۴۷	دیدگاه اسلام نسبت به سالمندان.....
۴۸	۱-۴ وضعیت سالمندان در جهان.....
۵۰	شکل شماره ۱- تعیین کننده های سالمندی فعال از نظر سازمان ملل.....
۵۰	تعیین کننده های سالمندی فعال.....
۵۱	شکل شماره ۲ - تعیین کننده سالمندی فعال.....

۵۳	۱. تاریخچه سیاست گذاری ها در مورد سالمندان در ایران
۵۹	مشکلات دوران سالمندی
۶۰	بی خوابی در سالمندان
۶۲	اختلالات بینایی
۶۳	افت شنوایی
۶۴	دگرگونی حس بویایی و شنوایی
۶۴	سوء تفاهم و شناخت مردم درباره پیری و پیران
۶۵	پیامدهای اقتصادی _ اجتماعی سالخوردگی جمعیت در ایران
۶۷	پیامدهای اقتصادی و اجتماعی سالخوردگی جمعیت در جهان
۶۸	چالش یا موفقیت
۶۹	تغییرات اجتماعی و مسئله سالخوردگی
۷۰	ساختار خانواده
۷۱	گذار ایدمیولوژیک
۷۱	جمعیت و سالخوردگی
۷۲	وضعیت ایران
	(جدول ۱) - تقسیم بندی شرایاک و سیگل بر اساس های مطرح شده برای ارزیابی سالخوردگی
۷۵	جمعیت
۷۶	جدول (۲) میانه سنی جمعیت ایران در دوره ی زمانی ۱۱-۱۳۳۰
۷۹	فصل سوم - روش پژوهش
۸۰	۱-۳ روش تحقیق
۸۱	۲-۳ - جامعه آماری و حجم آن
۸۲	۳-۳ فرضیات تحقیق
۸۳	سؤالات یا فرضیه های پژوهشی
۸۴	۴-۳ - روش گردآوری اطلاعات
۸۵	فصل چهارم - یافته های پژوهش
۸۶	۴-۱ جمعیت کشور و متوسط رشد سالانه آن طی سالهای ۹۰-۱۳۶۵
۸۷	۴-۲ برآورد جمعیت کشور و شاخص متوسط رشد سالانه
۸۸	۴-۳ توزیع جمعیت کل سالخورده کشور بر حسب دهه ۱۳۷۹-۱۳۸۹
	جدول ۴-۴ توزیع جمعیت کل سالخورده کشور بر حسب نسبت سالخوردگی در کل دوره (۱۳۸۹-۱۳۷۹)
۹۰	

جدول ۴-۵ توزیع جمعیت کل سالخورده کشور برحسب نسبت دوره مورد مطالعه (۱۳۸۹-۱۳۷۹).....	۹۱
جدول ۴-۴ توزیع جمعیت کل سالخورده کشور برحسب نسبت جنسی (زنان) سالخورده در کل دوره (۱۳۷۹-۱۳۸۹).....	۹۲
جدول ۴-۵ توزیع جمعیت کل سالخورده کشور برحسب نسبت جنسی (مردان) سالخورده در کل دوره (۱۳۷۹-۱۳۸۹).....	۹۳
جدول ۴-۶ توزیع جمعیت کل سالخورده کشور برحسب نسبت جنسی (درصد) سالخورده در کل دوره (۱۳۷۹-۱۳۸۹).....	۹۴
جدول ۴-۷ توزیع جمعیت کل سالخورده کشور برحسب نسبت جمعیت شهری سالخورده در همان سال (۱۳۷۹-۱۳۸۹).....	۹۶
جدول ۴-۸ توزیع جمعیت کل سالخورده کشور برحسب نسبت جمعیت شهری سالخورده در کل دوره مورد مطالعه (۱۳۷۹-۱۳۸۹).....	۹۷
جدول ۴-۸ توزیع جمعیت کل زنان سالخورده کشور برحسب نسبت جمعیت شهری سالخورده در همان سال (۱۳۷۹-۱۳۸۹).....	۹۸
جدول ۴-۹ توزیع جمعیت کل مردان سالخورده کشور برحسب نسبت جمعیت شهری سالخورده در همان سال (۱۳۷۹-۱۳۸۹).....	۹۹
۵. آیا می توان ادا نمود که جمعیت سالخورده روستایی نسبت به جمعیت سالخورده شهری در طول ۱۰۰.....	۱۰۰
جدول ۴-۱۰ توزیع جمعیت کل سالخورده کشور برحسب نسبت جمعیت روستایی سالخورده در همان سال (۱۳۷۹-۱۳۸۹).....	۱۰۰
جدول ۴-۱۱ توزیع جمعیت کل سالخورده کشور برحسب نسبت جمعیت روستایی سالخورده در کل دوره مورد مطالعه (۱۳۷۹-۱۳۸۹).....	۱۰۱
جدول ۴-۱۱ توزیع جمعیت کل زنان سالخورده کشور برحسب نسبت جمعیت روستایی سالخورده در همان سال (۱۳۷۹-۱۳۸۹).....	۱۰۲
جدول ۴-۱۲ توزیع جمعیت کل مردان سالخورده کشور برحسب نسبت جمعیت روستایی سالخورده در همان سال (۱۳۷۹-۱۳۸۹).....	۱۰۳
جدول ۵-۴ نسبت جمعیت (۶۵ ساله و بیشتر) به کل جمعیت به تفکیک مناطق شهری و روستایی در فاصله سال های ۱۳۹۰-۱۳۴۵.....	۱۰۵
درصد کهنسالان در جمعیت.....	۱۰۵
جدول فراوانی و درصد کهنسالان و پیش بینی جمعیت ایران در دوره ی زمانی ۱۴۳۰-۱۳۳۰.....	۱۰۷

نسبت کهنسالان به کم سالان.....	۱۰۸
جدول پیش بینی شاخص‌های سالخوردگی (میان‌هستی، درصد کهنسالان در جمعیت و نسبت کهنسالان به کم سالان، جمعیت ایران در دوره‌ی زمانی از ۱۴۳۰-۱۳۳۰.....	۱۱۱
هرم‌های سنی جنسی جمعیت ایران در سال‌های ۱۳۳۰، ۱۳۸۵، ۱۴۳۰ به تفکیک گروه‌های سنی ۵ ساله.....	۱۱۴
پیش‌بینی و مقایسه‌ی هرم سنی ۱۳۳۰ و ۱۴۳۰.....	۱۱۵
فصل ۵- نتیجه‌گیری.....	۱۱۷
بحث و نتیجه‌گیری.....	۱۱۸
درصد کهنسالان در جمعیت.....	۱۲۲
نسبت کهنسالان به کم سالان.....	۱۲۳
نگاهی به هرم‌های سنی جمعیت ایران.....	۱۲۴
پیشنهادهات.....	۱۲۶
منابع.....	۱۲۹

چکیده:

جمعیت شناسان آغاز دوران سالخوردگی را از روی گروه‌های سنی بزرگ تعیین می‌کنند. آنان اصلاحاتی مانند: سالمند، سالخورده، مسن، و کهن سال و نظایر آن را در مورد کسانی بکار می‌برند که شصت سال یا بیشتر از سن آنان گذشته باشد.

معمولاً از بیش از دوازده درصد کل جمعیت شصت و بالاتر و یا بیش از ده درصد کل جمعیت شصت و پنج سال و بالاتر باشد جمعیت سالخورده تلقی می‌شود. تأثیر ساختار سنی جمعیت در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و ... در جامعه بر کسی پوشیده نیست. موالید، مرگ و مهاجرت‌ها بر ساختار سنی جمعیت اثر می‌گذارند. جوانی یا سالخوردگی، ساختار سنی جمعیت هر کدام مسایل و پیچیدگی گوناگونی را به همراه دارد و بدون شناخت این مسائل نمی‌توان برای آینده جوامع برنامه ریزی نمود. در اینجا هدف پاسخگویی به سئوالاتی است که در سال مبداء (۱۳۷۹) میزان سالخوردگی جمعیت چه نسبتی را به خود اختصاص داده، چه توزیع جنسی، مناطق شهری و روستایی و مانند آن تا سالهای ۱۳۸۹ داشته و اینکه جمعیت سالخورده کشور با توجه به روند ده سال گذشته تا سالهای ۱۴۰۴ از چه میزان رشد برخوردار خواهند شد و به طور کلی روند جمعیت سالخورده کشور برای سالهای آتی - گونه پیش بینی می‌شود؟

به منظور شناخت سئوالات فوق در این تحقیق، از روش مطالعه اسنادی و تحلیل کمی و به ویژه شیوه نمونه گیری تمام شماری اسناد و مدارک اطلاعات جمعیتی بهره گیری شده است. به طور کلی یافته‌های این تحقیق حاکی از آن است که در نیمه‌ی اول قرن بیستم جمعیت سالمندی در تمامی قاره‌های جهان روبه فزونی بوده و ضمن آنکه کشورهای در حال توسعه نیز در آینده ای نه چندان دور با مشکل فزونی جمعیت

سالمندی روپرو خواهند شد.

بعلاوه یافته‌ها نشان می‌دهد که کشور ایران مرحله‌ی گذار از ساختار سنی جوان به سالمندگی را تجربه می‌کند. و همچنین براساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن مستندات آماری از ۶۴۲۱۹۳۱۸ نفر جمعیت کشور در سال ۱۳۷۹ با شاخص متوسط رشد سالانه ۱/۴۷ به ۷۴۷۳۳۲۳۰ نفر جمعیت کشور با ۱/۴۶ شاخص متوسط رشد سالانه در سال ۱۳۸۹ رسیده و در سال ۱۴۰۴ با ضریب متوسط رشد حد پایین ۰/۸۹ جمعیت نزدیک به ۹۱ میلیون خواهد رسید.

سال ۱۳۸۵ جمعیت کشور ۷۰۴۹۵۷۸۲ نفر بوده است با توجه به جمعیت ۶۰۰۵۵۴۸۸ نفری سال ۱۳۷۵ طی سالهای ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۵ سالانه به طور متوسط حدود ۱/۰۴۴/۰۲۹ میلیون نفر به جمعیت کشور افزوده شده که در سال ۱۳۹۰ به ۷۵۱۴۹۶۶۹ می‌باشد. متوسط رشد سالانه آن نیز برابر ۱/۰۶۲ درصد می‌باشد. این میزان رشد در مقایسه با متوسط رشد سالانه جمعیت کشور که در فاصله سالهای ۱۳۶۵ تا ۱۳۷۵ برابر ۱/۹۶ درصد بوده است. در حدود ۰/۳۴ درصد کاهش یافته است.

در قرن بیست و یکم معدل امید به زندگی از شصت و شش سال عبور کرده است هر سال به جمعیت جهان ۱/۷٪ اضافه می‌شود. ولی این افزایش برای شصت و پنج سال و بالاتر ۲/۵٪ می‌باشد. این فاصله ترکیب سنی جمعیت جهان را به سنی سالمند شدن سوق می‌دهد و پیش بینی می‌شود که ربع قرن دیگر ۱/۲ میلیارد نفر (حدود ۱۴٪) از ساکنان کره‌ی خاکی را افراد شصت سال و بالاتر تشکیل خواهند داد. (کمن، ۱۳۸۶: ۱) برای ایران نیز پیش بینی می‌شود دو فاصله‌ی بیست ساله‌ی ۱۳۸۵ تا ۱۴۰۴ ده سال به میانه‌ی سنی جمعیت افزوده می‌شود. (سازمان ملل متحد، ۲۰۰۷)